

नियमित दिवाणी दावा क्र.९६३/२०२२ मधील नि.क्र.२९ वरील आदेश

(अधिघोषित दिनांक १७ डिसेंबर, २०२४)

वनिता व इतर – वि. – मनोहर व इतर

CNR No.MHLA060024582022

प्रस्तुत अर्ज प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांनी दिवाणी प्रक्रिया संहिता, आदेश ६ नियम १७ अन्वये त्यांच्या जबाबदाव्यामध्ये दुरुस्ती करण्यास परवानगी मिळणे बाबत दाखल केला आहे.

०२. प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांचे थोडक्यात कथन असे की, त्यांनी त्यांचा जबाबदावा निशाणी क्र.२० वर दाखल केलेला आहे व सदर जबाबदाव्यातील परिच्छेद क्र.१ मध्ये शेवटी दावा मिळकत ही प्रतिवादी क्र.१, ४ ची स्वकष्टार्जीत मालमत्ता आहे असा उल्लेख केलेला आहे. परंतु सदर स्वकष्टार्जीत मिळकत खरेदीबाबत व त्याअनुषंगाने झालेल्या खरेदीपत्राची माहिती याचे विस्तृत वर्णन देण्याचे सदर प्रतिवादीकडून राहून गेलेले आहे. त्यामुळे प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ हे त्यांच्या जबाबदाव्यामध्ये खालील मजकुराचा परिच्छेद क्र.१/१ दुरुस्त करून समाविष्ट करू इच्छित आहे –

"१/१) हे की, प्रतिवादी क्रं.१ हा त्याला कळते तसे तो ड्रायव्हरकीचे काम करतो आहे व तो ट्रक ड्रायव्हर असून लाईनवरच्या ट्रक गाड्या चालवतो व त्या कामापासून त्याला पुर्वी सुरुवातीस महिना रुपये १५,०००/- नंतर २०,०००/- नंतर ३०,०००/- पगार मिळत होता व मिळत आहे व त्याने या त्याच्या स्वतःचे मिळकतीतून व या त्याच्या कामाच्या मिळालेल्या पैशातून दिनांक २८.०३.१९७७ रोजी मौ. धसवाडी ता.अहमदपूर येथील जमीन सर्वे नं.१०२/अ (नविन गट क्रं.४८२ व जमीन गट क्रं.४९६) मधील क्षेत्र २ एकर २० गुंठे (१ हे. ०१ आर) आकार ० रु. ६३ पैसे ज्याची चर्तुसिमा पुर्वेस-पाणंद, पश्चिमेस-निवृत्ती गुंडाप्पा मांगदरे यांची राहिलेली जमीन, दक्षिणेस व उत्तरेस – बापुराव मांगदरे यांची जमीन ही जमीन नोंदणीकृत खरेदीखत क्रं.९००/१९७७ अन्वये निवृत्ती गुंडाप्पा मांगदरे यांचेकडून रक्कम रुपये २,०००/- च्या मोबदल्यामध्ये खरेदी केलेली आहे व ही त्याची स्वकष्टार्जीत मिळकत होती व आहे. तसेच नंतर सदर प्रतिवादी क्रं.१ ने त्याचे या ड्रायव्हरकीचे कामातून मिळालेल्या पैशातून मौ. धसवाडी, ता.अहमदपूर येथील जमीन गट क्रं.६०/खा मधील क्षेत्र ० हे. ८५ आर ही जमीन रक्कम रुपये २९,०००/- च्या मोबदल्यात संगमेश्वर नामदेव हेमनर कडून नोंदणीकृत खरेदीखत क्रं. २७२२/२००१ दिनांक ०२.०७.२००१ अन्वये खरेदी केलेली आहे व ही जमीन पण त्याची

स्वकष्टार्जित मिळकत होती व आहे व प्रतिवादी क्रं.१ हा या सदर जमीनीचा एकमेव मालक व ताबेदार असून सदर या त्याच्या खरेदी जमीनीच्या चर्तुसिमा खालील प्रमाणे आहेत. पूर्वेस - गोविंद हुलाप्पा यांची जमीन सध्या परसराम राठोड यांची जमीन, पश्चिमेस-सरकारी पाणंद, दक्षिणेस - संगमेश्वर नामदेव हेमनर यांची जमीन व उत्तरेस-संगमेश्वर नामदेव हेमनर सध्या माधव गणपत जाधव यांची जमीन. तसेच सदर प्रतिवादी सादर करतात की, मौ. धसवाडी, ता.अहमदपूर येथील जमीन गट क्रं.४९६ मधील क्षेत्र ० हे. ६० आर आकार ० रु. ४४ पैसे तसेच जमीन गट क्रं.४८२ क्षेत्र ० हे. ४१ आर आकार ० रु. १२ पैसे या जमीनीचा पूर्वीचा जुना सर्वे नं.१०२ (अ) आहे व सध्याच्या या दोन्ही गटातील वर नमुद जमीनी प्रतिवादी क्रं.१ ने वर नमुद खरेदीखत क्रं. ९००/१९७७ अन्वये खरेदी केलेली आहे परंतु गट कार्यवाहीमध्ये प्रतिवादी क्रं.१ याच्या या जमीनीचा गट नंबरमध्ये चुक झालेली होती व ती चुक नंतर प्रतिवादी क्रं.१ ने दि.दा.क्रं. १७७/२०१४ अन्वये दुरुस्त करून घेतलेली आहे.

सदर प्रतिवादी पुढे सादर करतात की, प्रतिवादी क्र.१ यास पैशाची गरज पडली होती म्हणून त्याने त्याची गट क्रं.४८२ (जुना सर्वे नं.१०२) मधील ० हे. ४० आर जमीन ही प्रतिवादी क्रं.४ यास रक्कम रुपये १३,०००/- च्या मोबदल्यामध्ये दिनांक ०६.०३.१९९८ रोजी नोंदणीकृत खरेदीखत क्रं.२५५/१९९८ अन्वये विक्री केलेली आहे व सदर रक्कम ही मी सदर त्यावेळीचा अज्ञान संतोष तर्फे त्याची आई आशालता हिचेकडून मी घेऊन भरून पावले आहे. आशालता ही मोलमजुरी करीत होती व मेस चालवत होती व या तिच्या कामापासून तिला मिळालेल्या पैशातून तिने ही जमीन तिचे अज्ञान मुलासाठी खरेदी केलेली आहे व सदर खरेदीपासून प्रतिवादी क्रं.४ हा या जमीनीचा मालक व ताबेदार आहे.

प्रतिवादी क्रं.१, ४, ५ सादर करतात की, दावा जमीन गट क्रं.४८२ क्षेत्र ४१ आर या जमीनीचा मालक व ताबेदार हा प्रतिवादी क्रं.४ असून ही त्याची स्वकष्टार्जित मिळकत आहे. तसेच दावा जमीन गट क्रं.४९६ मधील ० हे. ६० आर या जमीनीचा मालक व ताबेदार हा प्रतिवादी क्रं.१ हा आहे व त्यांच्या या जमीनीशी वादीचा कांही एक हक्क व संबंध नाही.

प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांचे पुढे कथन असे की, सदरील दुरुस्तीमुळे दावा जमिनीच्या क्षेत्रात कोणताही बदल होणार नाही. म्हणून वरीलप्रमाणे अर्जात दुरुस्ती करण्यासाठी प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांना परवानगी देणे न्यायाचे दृष्टीने योग्य व उचीत होईल. सबब, प्रस्तुत अर्ज मंजूर करण्याची विनंती केली आहे."

०३. वादीतर्फे सुविद्य विधिज्ञ यांनी प्रस्तुत अर्जास लेखी म्हणणे सादर केले आहे आणि असे कथन केले आहे की, सदर प्रकरणात प्रतिवादींनी दिनांक ०८.०१.२०२३ रोजी जबाबदावा दाखल केला असून तेव्हा प्रतिवादींना अर्जातील परिच्छेद क्र.१/१ मधील मजकुर माहिती असताना सदर मजकुर जाणुनबुजून वादीस त्रास देण्याकरीता लिहिला नाही. दुरुस्ती ही फक्त नजरचुकीने झालेल्या चुकीची करता येते परंतु प्रकरणाची संपूर्ण माहिती असताना प्रतिवादींनी जबाबदाव्यात वरील मजकुर लिहिला नाही. सदरचा अर्ज हा एक वर्षानंतर दिला असून तो कायदेशीर नाही व मुदतीत नाही. तसेच सदरच्या अर्जात कोणतेही कायदेशीर कारण नमुद करण्यात आले नाही. सबब, प्रस्तुतचा अर्ज नामंजूर करण्यात यावा.

०४. प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ तर्फे विद्वान वकील श्री. डी.एल. घोरे यांचा युक्तिवाद ऐकला व वादीतर्फे विद्वान वकील श्री. एस.बी. चाटे यांनी सदर अर्जावर त्यांचे म्हणणे प्रमाणे युक्तिवाद असल्याचे तोंडी सांगितले.

कारणमिमांसा

०५. सदर प्रकरणातील अभिलेखाचे अवलोकन केले. प्रस्तुत प्रकरण हे कायमस्वरूपी मनाई हुकूम मिळणे व मालकी हक्क जाहिर करणे बाबत दाखल केला आहे. सदर प्रकरण हे प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांच्या जबाबदाव्यातील दुरुस्तीचा विचार करता असे दिसून येते की, त्यांना दावा मिळकत त्यांची स्वकष्टार्जीत मालमत्ता असून त्यांनी ते निवृत्ती गुंडाप्पा मांगदरे यांच्याकडून नोंदणीकृत खरेदीखत क्र.९००/१९७७ अन्वये रक्कम रुपये २,०००/- च्या मोबदल्यात खरेदी केलेली आहे. सदर दुरुस्तीचे अवलोकन केले असता असे दिसून येते की, प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ हे काही तथ्ये अभिलेखावर आणू इच्छितात. साहजिकच, जर सदरची दुरुस्ती अभिलेखाचा भाग झाल्यास ते सिद्ध करण्याची जबाबदारी प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांच्यावर राहिल.

०६. वादी व प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांचे दरम्यानचे वादाचे स्वरूप, नातेसंबंध, प्रस्तुत अर्ज व म्हणणे विचारात घेता तसेच नियोजित दुरुस्तीचा विचार करता, सदरची दुरुस्ती दाव्यातील वाद सोडवण्यासाठी आवश्यक आहे. वर नमुद दुरुस्ती प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांना जबाबदाव्यामध्ये करावयाची आहे. सदर दुरुस्तीने दाव्यामध्ये कसलाही बदल होत नाही किंवा स्वरूप बदलणार नाही. तसेच दाव्यातील वाद सोडवताना प्रस्तुतची दुरुस्ती करणे अपरिहार्य व आवश्यक वाटत आहे. याउलट अर्ज नामंजूर झाल्यास उभय पक्षकारांमध्ये प्रकरणांची गुंतागुंत

वाढणार आहे. परंतु सदर दाव्यात असे दिसून येते की, निशाणी क्र.२३ वर वादमुद्दे निश्चीत करण्यात आलेले असून प्रकरण वादीच्या उलटतपासासाठी प्रलंबीत आहे. सबब, प्रस्तुतचा अर्ज रु.७००/- खर्चासह मंजूर करणे न्यायाच्या दृष्टीने सुचक असून त्यासाठी मी खालील आदेश पारीत करीत आहे.

आदेश

- १) प्रस्तुत अर्ज रु.७००/- (रुपये सातशे फक्त) खर्च बसवुन मंजूर करण्यात येत आहे.
- २) प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांनी रु.७००/- खर्चाची रक्कम वादी हिला दिल्यानंतर प्रस्तुत जबाबदाव्यामध्ये दुरुस्ती या आदेशापासून १४ दिवसाच्या आत करावी.
- ३) प्रतिवादी क्र.१, ४ व ५ यांनी अर्जात नमुद केल्याप्रमाणे जबाबदाव्यात दुरुस्ती करुन दुरुस्त जबाबदाव्याची प्रत पुढील तारखेपर्यंत न्यायालयात दाखल करावी.

(आदेश खुल्या न्यायालयात जाहिर करण्यात आला.)

ठिकाण : - अहमदपूर.

दिनांक :- १७.१२.२०२४.

(के.बी. गाडीवाले)

सह दिवाणी न्यायाधिश कनिष्ठ स्तर,
(कोर्ट क्रं.०४), अहमदपूर